

Utbildningsinspektion i Ljungnässkolan förskoleklass och grundskola årskurs 1–6

Innehåll

Underlag	1
Beskrivning av skolan/rektorsområdet.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av utbildningsresultaten.....	3
Bedömning av verksamheten	4
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen.....	6

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Ljungnässkolan den 9–10 mars 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Ljungnässkolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Ljungnässkolan intervjuades elever, lärare och rektor samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte förskoleklass och lektioner i årskurs 1–6. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Ljungnässkolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	99
Förskoleklass	28
Grundskola	280

Utbildningen i Ljungnässkolan omfattar förskoleklass och årskurs 1–6. Skolans elever och lärare arbetar i två s.k. spår Hasselbacken och Ljungbacken. Dessa är organiserade i fem arbetslag, ett med Hasselbackens fritidshem, förskoleklass och årskurs 1–3, ett med Ljungbackens fritidshem, förskoleklass och årskurs 1–3, ett med två årskurs 4 och en årskurs 6, ett med två årskurs 5 och två årskurs 6 samt ett med speciallärarna. Fritidshemmet behandlas inte i denna rapport.

Skolan är belägen i södra delen av Mönsterås tätort. Skolan omges av en varierad utemiljö som inbjuder till olika aktiviteter. Eleverna kommer från såväl flerfamiljshus som villor.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Ljungnässkolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga skolförfattningar.

Utbildningen i Ljungnässkolan är till största delen av god kvalitet. Eleverna känner sig trygga och skolan arbetar aktivt med att förebygga alla former av kränkande behandling. Skolans hälsofrämjande arbete är av mycket god kvalitet. Föräldrarna får god information om sina barns utbildning.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Elever och föräldrar bör få kännedom om målen i samtliga ämnen.
- Skolan bör analysera och utvärdera resultaten med särskild hänsyn till flickors och pojkars resultat så att resultaten förbättras.
- Skolan bör sammanställa och utvärdera resultat i fler ämnen än engelska, matematik och svenska.
- Eleverna bör med stigande ålder ges större möjlighet till inflytande.
- Åtgärdsprogrammen bör förbättras så att alla innehåller mål för det fortsatta arbetet.
- Alla elever bör få möjlighet att använda datorer som ett verktyg för kunskapssökande och lärande.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast skall åtgärdas.

- Särskilt stöd ges inte till samtliga elever som har svårigheter i skolarbetet (4 kap. 1 § skollagen).
- Skolan saknar kvalitetsredovisning (1 § förordning om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

- Eleverna ges inte möjlighet att nå de nationella målen i årskurs 5 i teknik (2 kap. 6 § grundskoleförordningen och bilaga 3 skollagen).
- Skolans undervisning i hem- och konsumentkunskap bygger på att ansvaret för delar av elevernas utbildning överläts till föräldrarna (1 kap. 2 § skollagen).
- Elevens val erbjuds inte (2 kap. 19–20 §§ grundskoleförordningen).

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanerna för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, respektive för de frivilliga skolformerna, Lpf 94, avsnitten 2.1 och 2.2.

I Mönsterås kommun har lärare i ett s.k. röda-trådenarbete lokalt bearbetat de nationella kursplanemålen att uppnå i svenska, engelska och matematik. Eleverna i Ljungnässkolan får kännedom om vilka mål de skall uppnå i dessa ämnen. Målen att sträva mot har lärarna inte presenterat i dessa ämnen eller i några andra ämnen. Inspektörerna framhåller att elever och föräldrar bör få kännedom om målen i samtliga ämnen.

I förskoleklassen genomförs ett test under hösten där skolan diagnostiserar elevernas språkliga medvetenhet. En sammanställning av resultaten från kommunens skolor från 2003–2004 visar att Ljungnässkolans elever når goda resultat. Resultaten används för att bedöma om eleverna är i behov av särskilt stöd.

I skolorna genomförs ett antal test s.k. kontrollstationer. En av dessa kontrollstationer är det nationella ämnesprovet i engelska, matematik och svenska för årskurs 5. Resultaten beskrivs i nedanstående tabell.

Tabell 1 Andel elever som nått målen i de nationella ämnesproven i engelska, matematik och svenska 2003–2005 i årskurs 5.

	2003	2004	2005
Engelska	78 %	86 %	81 %
Matematik	83 %	88 %	73 %
Svenska	86 %	92 %	81 %

Under 2003–2005 har resultaten varierat och 2005 var resultaten lägst i matematik och svenska. År 2005 var det i svenska 65 procent av pojkarna som nådde målen och 94 procent av flickorna. I matematik var det 63 procent av flickorna som nådde målen och 73 procent av pojkarna. Lärarna uppger att resultatet 2005 beror på att provet i matematik var svårare och att gränsen var högre ställd för att klara provet i engelska. I elevvårdsteamet har skillnaden mellan flickors och pojkars resultat diskuterats då de konstaterat att flest pojkar är i behov av särskilt stöd. Några sådana diskussioner har inte förekommit vid arbetslagsträffar eller med samtliga lärare i skolan. Skolan genomför inte några sammanställningar av resultat i andra ämnen än engelska, matematik och svenska. Enligt inspektörerna bör skolan analysera, utvärdera och åtgärda de försämrade resultaten med särskild hänsyn till skillnaden mellan flickors och pojkars resultat. Vidare bör skolan sammanställa och utvärdera resultat i fler ämnen än engelska, matematik och svenska.

I intervjuer med elever och föräldrar framkommer att eleverna upplever att deras arbetsmiljö är trygg och att de trivs i skolan. Vid besöket kunde inspektörerna konstatera att det var ett öppet klimat mellan eleverna och de visade att de var vana att diskutera frågor. Eleverna uppger att de känner varandra väl och att det finns stora möjligheter till aktiviteter när det är rast. De uppger vidare att de vuxna ingriper om det uppstår konflikter. Enligt rektorn förekommer för närvarande inte något känt fall av kränkningar. Eleverna visar även vid besöket att de kan ta hänsyn till varandra. Resultatet av den trivselenkät som genomförs visar att eleverna trivs bättre och känner sig mer trygga än föregående år. I intervjuer med föräldrarna framkommer att de upplever att eleverna har en till största delen trygg miljö och att de vuxna "tar tag i problemen". Det förekommer dock att elever blir utsatta för kränkande behandling i omklädningsrummen till idrottssalen. Inspektörerna påpekar att föräldrarnas utsagor bör uppmärksammas och följas upp så att skolan kan försäkra sig om att eleverna kan känna sig trygga i alla miljöer i skolan.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att resultatet av arbetet med normer och värden är av god kvalitet. Elever och föräldrar bör få kännedom om målen i samtliga ämnen. Försämring av resultaten i engelska, matematik och svenska bör utvärderas med särskild hänsyn till flickors och pojkars resultat så att resultaten kan förbättras. Vidare bör skolan sammanställa och utvärdera resultat i fler ämnen än engelska, matematik och svenska.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skollledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

I Ljungnässkolan är det hälsofrämjande arbetet ett prioriterat område. Enligt skolans plan för arbetet skall personal och elever arbeta med att främja hälsa, lärande och trygghet. Flera av aktiviteterna går ut på att alla elever i skolan skall göra något tillsammans. En sådan uppskattad aktivitet som eleverna nämner är den återkommande "hela skolan samtalar". Samtalen handlar om frågor som är väsentliga för eleverna och genomförs i åldersblandade grupper. Eleverna uppger att dessa samtal är en bidragande orsak till att de inte utsätter varandra för kränkande behandling. I det hälsofrämjande arbetet genomför vidare lärare och elever dagliga promenader. Enligt inspektörerna är det gemensamma hälsofrämjande arbetet av mycket god kvalitet.

Inspektörerna vill uppmärksamma skolan på att det från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Den nya lagens ändamål är att främja barn och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Skolan är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje skola och förskola. I pla-

nen skall åtgärder redovisas och den skall följas upp varje år. Vid inspektionstillfället hade Ljungnässkolan ett handlingsprogram mot kränkande behandling i enlighet med Lpo 94. I handlingsprogrammet finns inte beskrivet hur skolan skall agera om kränkningar sker mellan vuxen och elev. Dock använder sig skolan av det kommungemensamma dokument som behandlar det området. I skolans handlingsprogram redogörs för att föräldrar först kontaktas om mobbningen inte upphör efter flera samtal. Personalen uppger dock att de kontakter föräldrar om kränkningar sker. Inspektörerna förutsätter att skolan i utformandet av den nya likabehandlingsplanen beskriver att föräldrar kontaktas omedelbart när det sker en kränkning samt att alla former av kränkande behandling beaktas.

I Lpo 94 anges att alla elever skall omfattas av de demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktiga. I sin arbetsplan har skolan beskrivit inflytande som ett viktigt inslag i den sociala fostran som Ljungnässkolan står för. Intervjuer och observationer visar att elevernas möjligheter till inflytande varierar. Inspektörerna har sett exempel på att lärare ger eleverna möjlighet att vara med och planera och diskutera hur och med vad de skall arbeta. I andra klasser får läromedlet helt styra elevernas arbete. För att elever skall kunna vara delaktiga i sitt lärande bör de få kännedom om vilka mål de skall arbeta mot. I intervjuerna framkommer att målen till stor del presenteras på ett sådant sätt att det är svårt för elever att koppla målen till det dagliga arbetet (se Bedömning av utbildningsresultat). Enligt inspektörerna bör eleverna med stigande ålder få kännedom om målen för att de skall få möjlighet att påverka sitt skolarbete.

Eleverna i behov av särskilt stöd får stöd av specialpedagog i framförallt engelska, svenska och matematik. Oftast sker stödet i mindre grupper eller enskilt. Lärarna uppger att det ibland är svårt att ge det extra stöd som elever behöver för att nå målen. Enligt rektorn får alla elever i behov av särskilt stöd visst stöd men att de är i behov av ytterligare stöd för att nå målen. Inspektörerna bedömer att skolan måste förvissa sig om att samtliga elever får det stöd de har rätt till. För elever i behov av särskilt stöd upprättas åtgärdsprogram. Dessa är av skiftande kvalitet. I vissa är tydliga mål angivna både för det kort- och långsiktiga arbetet, vilka åtgärder skolan skall vidta och vem som är ansvarig för arbetet. I andra saknas mål för det kommande arbetet. Inspektörerna framhåller att skolan bör förbättra dessa åtgärdsprogram så att de blir ett verktyg i utformandet av det särskilda stödet för eleverna.

Dokumentation av elevernas kunskapsutveckling är ett viktigt redskap för att kunna följa elevernas kunskapsutveckling och för att kunna bedöma när stödinsatser behöver sättas in. Dokumentationen är också en viktig förutsättning för den information som skall ges under utvecklingssamtalet. Från och med den 1 januari 2006 ställs krav på upprättande av en individuell utvecklingsplan för varje enskild elev vid utvecklingssamtalet. Planen skall vara ett framtidsyftande måldokument där viktiga utvecklingsområden lyfts fram. Ett arbete för att skapa en individuell utvecklingsplan för varje enskild elev har påbörjats på skolan och kompetensutveckling om dessa planer skall genomföras under våren 2006. Inspektörerna framhåller vikten av att skolan fortsätter sitt arbete med de framtidsyftande individuella utvecklingsplanerna för varje elev.

Skolan har en arbetsplan för läsåret 2004–2005. I den är sex områden redovisade med mål och riktlinjer för arbetet. Samtliga mål kan kopplas till de nationella målen. Varje arbetslag har i uppgift att tillsammans med eleverna utifrån arbetsplanen ta fram tre områden för förbättringsarbetet i arbetslaget. Dessa skall beskrivas i en utvecklingsplan. I de dokument som inspektörerna tagit del av beskrivs även hur detta arbete skall utvärderas. Trots det väl dokumenterade arbetet för förbättringsarbete är personalen osäker på hur arbetet skall bedrivas för att kvalitetsredovisningen skall kunna upprättas. Skolans kvalitetsredovisning är från 2003 och innehåller tre prioriterade mål. Dessa kan delvis kopplas till arbetsplanen. För att få ett väl fungerande kvalitetsarbete påpekar inspektörerna att det är angeläget att skolans arbete med arbetsplan, kvalitetsredovisning och utvecklingsarbete kopplas ihop så att kvalitetsarbetet blir tydligt för skolans personal, elever och föräldrar. Skolan skall årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning.

Rektorn har tidigare arbetat i andra skolor i kommunen. Hon har haft rektorstjänsten i Ljungnässkolan sedan den 1 juli 2005. I rektorns ansvarsområde ingår även en s.k. resursskola för årskurs 3–6 med elever i behov av särskilt stöd från hela kommunen. Resursskolans verksamhet behandlas i kommunrapporten. Ett team av tre rektorer är sammansatt för att ta ansvar för Fliseryd–Mölstad–Ljungnäsområdet. I området finns förskolor, fritidshem och skolor. Enligt rektorn har det teamet haft svårt att ge stöd åt varandra eftersom deras arbetsplatser är skilda åt. Från hösten 2006 kommer de dock att få möjlighet till en sådan placering. Ledningsgruppen i Mönsterås kommun, som består av samtliga rektorer och förvaltningschefen, träffas tre gånger per termin. Rektorn uppger att det i allt för liten omfattning förekommer pedagogiska diskussioner i ledningsgruppen. Personalen i skolan uppger att det varit lite ”rörigt” med omorganisationen och att det funnits för lite tid för pedagogiska diskussioner i personalgrupperna. De uppger dock att sådana diskussioner fungerar väl i arbetslagen men att rektorn inte deltar regelbundet i dessa. Rektorn uppger att hon är förtrogen med verksamheten och har möjlighet att ta ansvar för skolans verksamhet. Inspektörerna förutsätter att rektorn tar ansvar för att pedagogiskt utvecklingsarbete sker.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att skolans hälsofrämjande arbete är av mycket god kvalitet. Eleverna bör med stigande ålder ges större möjlighet till inflytande. Alla elever som har svårigheter i skolarbetet skall ha särskilt stöd. Alla åtgärdsprogrammen bör innehålla mål för planerade insatser. En kvalitetsredovisning måste upprättas årligen.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl.a. skollagen.

Grundskoleförordningen föreskriver att eleverna inom elevens val skall ha möjlighet att bredda eller fördjupa sig inom ett eller flera ämnen. I intervjuerna framkommer att eleverna inte erbjuds elevens val. Av skolans timplan framgår att eleverna skall erbjudas elevens val 214 timmar under sin skoltid i Ljungnäs-

skolan. Det är dock inte angivet i vilka årskurser dessa timmar skall förläggas. Inspektörerna framhåller att skolan skall erbjuda elevens val.

I hem- och konsumentkunskap finns enligt de nationella kursplanerna mål som eleverna skall uppnå i det femte skolåret. I Ljungnässkolan har lärare ”de teoretiska delarna” av ämnet i skolan. De ”praktiska delarna” skall eleverna utföra i hemmet och föräldrarna skall bedöma hur deras barn utför sina uppgifter. Föräldrarna uppger att det kan vara svårt att avgöra om barnen har utfört uppgifterna på ett korrekt sätt. Delar av undervisningen i ämnet överläts således till föräldrarna och det grundläggande kravet på en likvärdig utbildning kan härigenom komma att åsidosättas. Det är skolans ansvar att genomföra undervisning som leder till att eleverna når målen som är angivna i kursplanerna. Inspektörerna bedömer därför att skolan måste förändra undervisningen i hem- och konsumentkunskap.

Även i ämnet teknik finns angivet mål att uppnå i årskurs 5. Eleverna i Ljungnässkolan har inte haft undervisning i teknik, vilket skall ges.

I skolan finns datorer i tillräcklig omfattning. Det finns dock elever som inte får undervisning i informationsteknik så att de kan hantera datorerna som ett naturligt hjälpmedel i undervisningen. Skolan bör förbättra elevernas möjlighet att använda skolans datorer.

Rektorn är förskollärare och har genomgått den statliga rektorsutbildningen. Personalen i skolan undervisar i huvudsak i de ämnen som de har utbildning för. Det finns dock lärare som har utbildning i svenska och samhällsorienterande ämnen som undervisar i matematik och naturorienterande ämnen. Någon planering för kompetensutveckling har skolan inte genomfört. Dock bjuder arbetslagen in föreläsare som kan stödja arbetet i områden som de anser vara angelägna. Inspektörerna påpekar att skolan bör se över kompetensen så att lärare har utbildning i de ämnen de undervisar i.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att skolan skall ha undervisning i teknik enligt kursplanerna. Undervisningen i hem- och konsumentkunskap måste förändras så att skolan tar ansvaret. Eleverna skall erbjudas elevens val. Alla elever bör få datorundervisning.

Datum	Ort
2006-09-25	Linköping

Ewa Pettersson
Johan Nilsson